

Ibn Hayyan om malikitisk dogmatisme under Cordoba-kalifatet

Den muslimske historiker Ibn Hayyan (987-1075) havde været ledende embedsmand ved al-Mansurs hof i Córdoba og skrev senere et historisk værk om det muslimske herredømme i Spanien, bl.a. under kaliffen Abd al-Rahman d. 3.

5

[Kaliffen Abd al Rahman d. 3. brugte et netværk af spioner til at skaffe sig oplysninger om muslimske kættere, kristne og politiske fjender, der ofte blev straffet med halshugninger og korsfæstelser. Om kaliffen Abd al-Rahman d.3.'s muslimske inkquisition mod kættere i Córdoba-kalifatet beretter Ibn Hayyan bl.a.:] Religionen blev strengt opretholdt efter profetens bud under de perfekte kaliffers herredømme [...], som overholdt de regler, som er nedlagt i sunna,¹ idet de sikrede religionen, kvalte kætteriets ild, ødelagde de kætterske sekter, udviste rafidierne², ydmygede oprørerne og fik dem til at underkaste sig, anstrengte sig³ og forsvarede Gud med Guds sværd. [...]

10

[De gode kaliffer] bekæmpede alle nyfortolkninger⁴ og de tillod ingen nye påfund at komme ind i nationen. Men så kom abbasidernes fordrejede regering og afvigende fraktion og der kom mange nyfortolkninger. [...] Gud beskyttede folket i al-Andalus og bevarede religionen fra skade takket være [...] de rettroendes fyrste⁵ [...] som Gud ønskede som kalif, [...] som gik i sine forfædres fodspor og strengt overholdt skriftens ord og udpegede sunna [...] således at intet djævelsk kætteri skulle opstå, som han ikke ville ødelægge, intet fortabelsens flag blev rejst, som han ikke ydmygede, således at Gud med ham holdt sammen på islams fællesskab, lydigt og freldeligt. [...] Med ham blomstrede videnskaben, folket nød velstand. [...] Han forfulgte nyfortolkninger og samlede i sin hovedstad den mest udmærkede kultur, som nogensinde havde eksisteret, [...] og han var nidkær i religiøse anliggender, idet han undersøgte muslimernes opførsel, og deres forsamlinger i moskeerne ved hjælp af spioner, som han gav ordre til at trænge ind i folkets mest intime hemmeligheder, således at han kunne vide alt om enhver handling, enhver tanke hos gode eller dårlige folk og om [...] de forskellige befolkningsgruppers åbne og skjulte holdninger. [...] Gud belønnede ham med gaver [...] på grund af hans opretholdelse af loven og hans underkastelse af mennesker, så de lovpriste ham og hans forsvar for folkets hjerter imod kætteriet [...], idet han fulgte den sande og bevidnede tradition, som føres tilbage til den største af alle imamer, Malik ibn Anas,⁶ folkets imam i Medina. [...] [Disse traditioner] har gavnet dette land, og rensset folket fra de tendenser, som [...] [Abd al-Rahman d. 3.] straffede hos dem, der besad dem, og han gav sin *zalmedina*,⁷ Abdallah b. Badr, ordre til at forhøre de anklagede og gennemføre en inkquisition imod dem, [...] idet han skræmte og straffede dem hårdt. [...]

20

30

35

[Ifølge Ibn Hayyan gav kaliffen Abd al-Rahman d. 3. ordre til at nedenstående erklæring skulle læses op i alle moskéer i Andalusien, efter at han i årene 952-957 havde gennemført en række

¹ *Sunna*: Muhammeds sædvane og praksis.

² *Rafidierne*: dvs. dem, som afviser den muslimske vej. Her sigtes f.eks. til shiitterne.

³ I form af hellig krig (jihad)

⁴ I overensstemmelse med den malikitiske retslære og religionsforståelse.

⁵ Abd al-Rahman d. 3.

⁶ *Malik ibn Anas*: (ca. 716-795) grundlæggeren af den malikitiske retsskole.

⁷ En muslimsk dommer, der skal håndhæve sharia-loven i det offentlige rum.

forfølgelser af muslimske kættere og tilhængere af den gnostiske præst Ibn Masarra. I undertrykkelsen af oprør forfulgte Abd al-Rahman enhver muslim, der afveg fra den malikitiske retslære og religionsforståelse:] Kaliffen har besluttet at omfatte alle hans lande i sin beslutning og han sender den ud på landet og til byerne og han beder jer og de andre *qadier*⁸ og guvernører om at gennemføre hans beslutning, således at erklæringen skal blive læst fra muslimernes prædikestole [...] [så alle nyder godt af hans] renselse og hans likvidering af denne urenhed og beskyttelsen af alle muslimerne imod al tvivl og grund til afvigelse, fordi nationer går tabt, bygninger nedbrydes, folk fortjener udryddelse og Gud ødelægger nationer af den slags, som denne onde gruppe af mennesker har frembragt, som krænker traditionen og angriber den store Koran og hadith-fortællingerne⁹ om den trofaste profet. [...] Forfølg dem med alle midler, send jeres spioner mod dem, bestræb jer på at kende deres hemmeligheder og når det er klart, at der er nogen, der tilhører dem, så skriv til kaliffen en liste med deres navne, opholdssted, navne på vidner imod dem og deres anklager, således at man kan give ordrer til at bringe dem til al-Suddas port¹⁰ og blive straffet i deres hovedstad. [...]

Ibn Hayyan: Oversat af M. Pihl efter D. Fernández-Morera: *The Myth of Andalusian Paradise*, Wilmington Delaware (2016), s. 126ff.

⁸ *Qadi*: Muslimske dommer

⁹ *Hadith*: fortællinger om Muhammeds liv, sædvane og praksis (sunna).

¹⁰ Al-Sudda-porten var en byport med buer, der markerede indgangen til kaliffens palads ved navn Medinat al-Zahra. I nyere tid har man ofte beundret al-Sudda-porten for dens fine arkitektur, og har sjældnere bemærket, at det var her kaliffen til skræk og advarsel udstillede sine fjenders halshuggede hoveder eller korsfæstede dem.